

Δικηγορικός Σύλλογος
Ηρακλείου

1999

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Έτος Α'—Αριθ. 24. Έν Χανίοις τῇ 16 Ἀπριλίου 1899.

Δ Ι Α Τ Α Γ Μ Α

ΗΜΕΙΣ ΠΡΗΓΚΗΓ' ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Υπάτος Ἀρμοστής ἐν Κρήτῃ

Ἐχόντας ὑπ' ὄψει τοῦ ὑπ' ἀριθ. 26 πρακτικῶν δημοσίων συνεδρίσεως τῆς Συνελεύσεως τῶν Κρητῶν,

Ἀποφασίζομεν καὶ διατάσσομεν :

Ἐπικυροῦμεν τὴν κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 15 Ἀπριλίου 1899 ληφθεῖσαν ἀπόφασιν ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως τῶν Κρητῶν ἔχουσαν ὡς ἑπείτα :

Παρέχεται εἰς τὴν Α. Β. Ὑψηλότητα τὸν Ὑπάτον Ἀρμοστήν τὸ δικαίωμα νὰ χορηγήσῃ ἀμνηστίας εἰς ὅσα κρίνῃ χρήσιμον ἐν τῶν ἀδικημάτων μεταξὺ ἐπετροβήσεων τῶν διαπραχθέντων ἀπὸ τῆς 16 Σεπτεμβρίου 1898 μέχρι τῆς 9 Δερίου 1898.

Έν Χανίοις τῇ 16 Ἀπριλίου 1899.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Δ Ι Α Τ Α Γ Μ Α

ΗΜΕΙΣ ΠΡΗΓΚΗΓ' ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Υπάτος Ἀρμοστής ἐν Κρήτῃ

Κυριώτερος τοῦ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως τῶν Κρητῶν ψηφισθὲν Σύνταγμα τῆς Κρητικῆς Πολιτείας διατάσσομεν τὴν διὰ τῆς Ἐπισήμου Ἐφημερίδος δημοσιεύσιν αὐτοῦ ὡς ἑπείτα.

Σ Ι Ν Τ Α Γ Μ Α

ΤΗΣ

ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ἀρθρον 1. Ἡ νῆρος Κρήτῃ μετὰ τῶν παρακειμένων νησιῶν ἀποτελεῖ ἑνὲς τοῦ Ἀυτοκράτορος Πολιτείας, κατὰ τοὺς ἀπορριπθέντας ὑπὸ τῶν τεσσάρων Μεγάλων Δυνάμεων ὅρους.

Ἀρθρον 2. Τὰ ἔδαφος τῆς Κρητικῆς Πολιτείας εἰν ἀναποτελεστικόν, οὐδ' ἐπιτρέπεται ἡ σύστασις δουλείας ἐπ' αὐτοῦ.

Ἀρθρον 3. Ἡ ἄμυνα τῆς χώρας καὶ ἡ τήρησις τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως ἀνατίθεται εἰς σὺν ἀνταγώρην πολιτοφυλακῆς καὶ χωροφυλακῆς.

Ἡ ἐν τῇ πολιτοφυλακῇ ὑπηρεσία εἶν ὑποχρεωτική.

Ἀρθρον 4. Μετὰ τὴν ἀναγνώρσιν τῶν στρατῶν τῆς παρούσης κατοχῆς, ξένος στρατὸς δὲν δύναται νὰ σταθμεύσῃ ἐπὶ τοῦ Κρητικῶν ἔδαφους, οὐδὲ νὰ διέλθῃ δι' αὐτοῦ, ἀνεῖς πρὸς τοῦτο νόμου.

Ἀρθρον 5. Ἐπίσημος γλῶσσα τῆς Κρητικῆς Πολιτείας εἶν ἡ Ἑλληνική.

Ἀρθρον 6. Τῆς Κρητικῆς Ὑπαγεμένης ἀπολαμβάνουσι :

α.) οἱ ἐν Κρήτῃ γεννηθέντες καὶ οἱ ἐν Κρήτῃ ἀποκατεστημένοι πρὸς τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1897, εἰὰν ὁ ἕτερος τοὺλάχιστον τῶν γονέων αὐτῶν ᾗτο Κρής.

β.) οἱ ἐν Κρήτῃ ὁθωμένοι ὑπὸ κράτους ἐπουδῆποτε γεννηθέντες ἢ κατεκλυθέντες.

γ.) Οἱ ἐξ ἀγνώστων γονέων ἐν Κρήτῃ γεννηθέντες.

Ἐάν τις τούτων ἐκείνητος τέως μὴ ὁθωμηνικῇ Ὑπαγεμένῃ, ἀπικτῇ τὴν κρητικὴν, δι' ἀπλῆς πρὸς τοῦτο δηλώσεως ἡνωσίου δημοσίου πνεύς ἀρχῆς τῆς Κρήτης. Ἐννεμύνης τὸ βραδύτερον ἐντὸς ἑτοῦς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος, εἰν πρὴνται περὶ ἀντικειμένου, ἐντὸς δὲ ἑτοῦ χρονικοῦ δικαστικοῦ ἀπὸ τῆς ἀντικειμένου, εἰν πρὴνται περὶ ἀντικειμένου.

Ἡ διὰ πολιτογραφίσεως ἀπόκτησις καὶ ἡ ἀπόλειψις τῆς κρητικῆς Ὑπαγεμένης κανονίζονται δι' ἑτοῦ Νόμου.

Ὁ νόμος οὗτος θέλει δημοσιεῖσθαι ἐντὸς τριμήνου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος καὶ θέλει παράγχει ἰδιαιτέρας ἐγκυλίας πρὸς ἀντικειμένη τῆς κρητικῆς Ὑπαγεμένης :

α.) Εἰς τοὺς ὁμογενεῖς τοὺς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν Κρήτῃ ἀποκατεστημένους.

β.) Εἰς τοὺς ἐν Κρητῶν καταγεμένους, οἰκοδόμητοι ἰδιαιτέρας καὶ ἐπουδῆποτε γεννηθέντας ἢ κατεκλυθέντας.

γ.) Εἰς τοὺς μετακλόντας τῶν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγώνων τῆς Κρήτης.

Ὁ αὐτὸς νόμος θέλει καθιερώσει τὴν διὰ πράξεως τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας ἀπονομὴν τῆς κρητικῆς Ὑπαγεμένης εἰς τοὺς προσαναγκάστας μεγάλας καὶ ἐξαιρετοῦς πρὸς τὸν τόπον ὑπαγεσίας.

Ἀρθρον 7. Οἱ Κρήτας παντὸς ὁρθεσκέματος εἶν ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου καὶ ἀπολαμβάνουσι τὸν αὐτὸν δικαιοσύνη.

Ἀρθρον 8. Τὰ δημόσια ἀξιώματα εἶν προσιτὰ εἰς πάντας τοὺς Κρήτας, ἀνεξαρτήτως ὁρθεσκέματος, κατὰ λόγον τῆς ἰκανότητος καὶ χρηστότητος αὐτῶν.

Εἰς τὰ δημόσια ἀξιώματα εἶν δικαίω μόνον οἱ Ὑπαγεμένης, ἐντὸς τῶν περιπτώσεων καθ' ἃς ὁ νόμος ἐπιτρέπει τὴν πρόσληψιν ξένων.

Ἀρθρον 9. Πᾶς φόρος ἐπιβάλλεται καὶ εἰσπράττεται μόνον χάριν κοινῆς συμφέροντος, ἕκαστος δὲ συνεισφέρει διὰ τὰ δημόσια βάρη ἀνάλογως τοῦ εἰσδήματος ἢ τῆς περιουσίας του.

Ἀρθρον 10. Ἐλευθερία εἶν ἐλευθερία νὰ προσδύῃ εἰσδήματα ὁρθεσκέματος πρὸς τὴν ὕλην. Ὁ προσωπικισμός ἀπαγορεύεται.

Ἀλλ' ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη δὲν πρέπει νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πρίστας ἐπὶ περιρριπθῇς παρὰ τῆς ἰσότητος καὶ ἀντικειμένης δημοσίου εἰσδήματος ὁρθεσκέματος.

Ἡ διαφορά τοῦ ὁρθεσκέματος οὐδὲν εἰσπράττει τὴν κτήσιν ἢ ἀπόλειψιν ἢ τὴν ἀκτίσιν εἰσδήματος προσωπικοῦ ἢ ἐμπραγματοῦ δικαιοσύνης οὐδ' ἀπαλλάττει νομίμου ὑποχρεώσεως.

Ἀρθρον 11. Ἡ ἐξωτερικὴ λατρεία πάντων τῶν ἀγνωρισμένων ὁρθεσκέματος εἶν ἐλευθερία καὶ προστατεύεται ὑπὸ τῆς Πολιτείας, ἐρ' ὅσον συμφέρειται πρὸς τοὺς νόμους καὶ τοὺς ἀστυνομικοὺς κανονισμοὺς.

Ἀρθρον 12. Πᾶς Κρὴς δύναται νὰ μετακλίνῃ ἀνωλύτως ἐπουδῆποτε τῆς χώρας ἢ ἐντὸς αὐτῆς καὶ νὰ ἐγκαθίσταται ὅπου τῆς χώρας βούλεται, ἐρ' ὅσον δὲν ἀντικεινται πρὸς τοὺς ἀστυνομικοὺς κανονισμοὺς.

Ἀρθρον 13. Ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία εἶν ἀπαράβιατος. Οὐδεὶς καταδικάζεται, συλλαμβάνεται, φυλακίζεται ἢ ἄλλως πως περιορίζεται, εἰμὴ ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος ὀρίζει.

Ἐντὸς ὅταν πρὴνται περὶ ἐξαρκουγῆς τῶν διατάξεων τοῦ νομίμου προκηρυχθέντος στρατιωτικοῦ νόμου, οὐδεὶς συλλαμβάνεται ἢ φυλακίζεται, ἀνεῖς ἡτοιοσημένους δικαστικοὺς ἐντάλματος, ὅπου δὲν νὰ κοινοποιῇται αὐτῷ κατὰ τὴν στιγμήν τῆς συλλήψεως. Μένον ἐπὶ ἀπορριπτοῦ ἐγκλήματος ἢ συλλήψεως γίνεται καὶ ἀνεῖς δικαστικοὺς ἐντάλματος, ἀλλὰ καὶ πάλιν τοῦτο δὲν νὰ κοινοποιῇται ἐντὸς εἰκοσιπέντε ὥρων, τὸ βραδύτερον.

Ἀρθρον 14. Οὐδεὶς ἀρκεῖται ἄνευ νόμου πρὸς τὸν νόμου ὁρισμένους αὐτῷ δικαστάς, οὐδ' ὑποβάλλεται εἰς πινὴν μὴ ὁρισμένην ἢ ἐντὸς τοῦ νόμου.

Ἀρθρον 15. Ἡ κατωκία ἐλάχιστου εἶν ἄυλον. Οὐδεμία κατ' οἶκον ἔρευνα ἐνεργεῖται, εἰμὴ ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος ὀρίζει.

Ἀρθρον 16. Ἡ σωματεμπρία ἀπαγορεύεται. Ἀργυρώνοντας ἢ δοῦλος λογιζέται ἐλευθερος, ὅταν πατήρας τὸ Κρητικὸν ἔδαφος.

Ἀρθρον 17. Οὐδὲν εἶδος ἐργασίας, βιοτεχνίας ἢ γεωργίας δύναται ν' ἀπαγορεύσθαι, ἐρ' ὅσον δὲν ἀντικεινται τὴν δημοσίαν ἡλικίαν, τὴν ἀσφάλειαν ἢ τὴν ὑγιεινὴν τῶν κατοίκων.

Ἀρθρον 18. Δὲν ἐπιτρέπονται ἐν Κρήτῃ μονοπωλία, εἰμὴ τὰ διὰ νόμου ἰδρυμένα, πρὸς αὐτῶν τῶν δημοσίων ἐνδῶν ἢ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς δημοσίας ἀσφαλείας.

Ἀρθρον 19. Οὐδεὶς στερεῖται τῆς περιουσίας αὐτοῦ, εἰμὴ διὰ δημοσίαν ἀνάγκην, ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει, πάντως δὲ μετὰ προηγουμένην ἀποζημίωσιν.

Εἰδικὸς νόμος θέλει κανονίσει τὰ τῆς ἰδιοκτησίας καὶ διαθήσεως τῶν μεταλλείων, ἐρυκτίων, ἀρχαιολογικῶν ὁρθεσκέμων καὶ ἱεραικῶν πηγῶν.

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

(1899)

*Τ*ο 1899 είναι για την Κρήτη ένα έτος εξίσου σημαντικό με το αμέσως προηγούμενό του. Γιατί, αν μέσα στο 1898 ολοκληρώθηκε ύστερα από πολύχρονο αγώνα η απελευθέρωσή της, το 1899 θα μείνει στην ιστορία ως η χρονιά μέσα στην οποία συντελέστηκε η πολιτειακή της συγκρότηση.

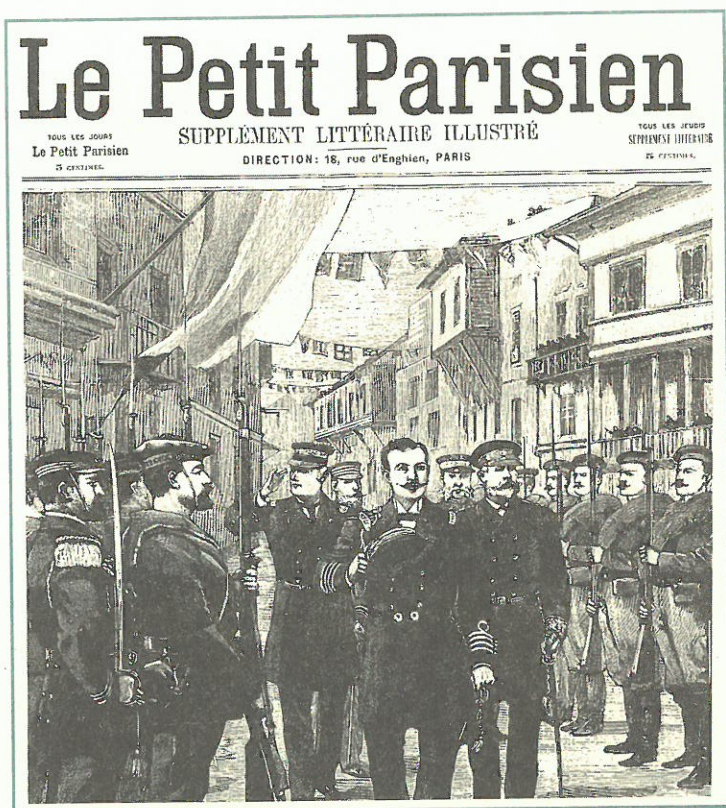
Αξίζει λοιπόν να επαναφέρουμε στη μνήμη τις γενναίες προσπάθειες, ειρηνικές τούτη τη φορά, που χρειάστηκε να καταβληθούν πριν από 100 ακριβώς χρόνια για να εξασφαλισθεί με πολιτικούς όρους αυτό που στην πράξη κατακτήθηκε με αίμα.

Ο άμεσος στόχος βέβαια του κειμένου αυτού είναι να παρουσιαστεί **το Σύνταγμα του 1899**, το πρώτο Κρητικό Σύνταγμα, η σημασία του οποίου τόσο ως κείμενο όσον και ως ιστορικού γεγονότος συνδεδεμένου με το ξεκίνημα ενός νέου κράτους είναι αυτονόητη. Δεν θα παραλειφθεί όμως έστω και έμμεσα και ελλειπτικά να επισημανθεί η συμμετοχή στη διαδικασία ψήφισής του μιας ρωμαλέας γενιάς ευπατρίδων της Κρήτης οι οποίοι, συνεχίζοντας ουσιαστικά και στον καιρό της ειρήνης τον επαναστατικό τους αγώνα, βάλανε τη σφραγίδα τους στις εξελίξεις.

ΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ

*Γ*ια την καλύτερη κατανόηση του θέματος είναι χρήσιμο να ανατρέξουμε σύντομα στα γεγονότα του 1898, που οδήγησαν στην απελευθέρωση του νησιού και στη συνέχεια στη γέννηση του πρώτου κρητικού κράτους, που θέλησε να μείνει στην ιστορία ως Κρητική Πολιτεία.

Είναι γνωστό ότι η επανάσταση του 1897 με την τραγική της κατάληξη της μεγάλης, δηλαδή, σφαγής της 25ης Αυγούστου στο Ηράκλειο εξανάγκασε τις Προστάτιδες Δυνάμεις (Αγγλία, Ρωσσία, Γαλλία, Ιταλία) να παρέμβουν επιτέλους και να αξιώσουν από την πύλη την αποχώρηση του τουρκικού στρατού από την Κρήτη. Στις 3 Νοεμβρίου αποχωρεί και ο τελευταίος τούρκος στρατιώτης και η τούρκικη επικυριαρχία εφεξής χαρακτηρίζεται «ψιλή», απογυμνωμένη δηλαδή από κάθε ουσιαστικό αντίκρυσμα. Παραμένει όμως ισχυρή, αν όχι ισχυρότερη από πριν, η παρουσία των Προστάτιδων Δυνάμεων, που διατηρούν ναυτικές και χερσαίες δυνάμεις στα κυριότερα κέντρα της μεγαλονήσου και αμιλλώνται σκληρά για να εξασφαλίσει η καθεμιά καλύτερη θέση απέναντι στις επερχόμενες ραγδαίες εξελίξεις. Μετά την αποχώρηση των Τούρκων η διοίκηση αναλαμβάνεται από το Συμβούλιο των Δυνάμεων αυτών για να παραδοθεί ένα μήνα αργότερα στο δευτερότοκο γιο του Έλληνα Βασιλιά Πρίγκιπα Γεώργιο, ο οποίος στις 9 Δεκεμβρίου 1898 καταφθάνει στη Σούδα και γίνεται ενθουσιωδώς δεκτός από τον κρητικό λαό.

Η αφίξη του πρίγκιπα στα Χανιά σύμφωνα με τον ξένο τύπο.

Η πρώτη φροντίδα του Γεωργίου μετά την εγκατάστασή του στη διοίκηση της νήσου είναι η κίνηση της διαδικασίας για την ψήφιση Συντάγματος. Στο σχετικό με την απόφασή του αυτή διάταγμα της 25ης Δεκεμβρίου 1898, που δημοσιεύεται στο πρώτο κιόλας τεύχος της Επίσημης Εφημερίδας της Κρητικής Πολιτείας με τον τίτλο «**Περί συστάσεως Επιτροπείας προς παρασκευήν σχεδίου πολιτεύματος**» ο Γεώργιος προσδιορίζει τα βασικά στοιχεία του Συντάγματος ως εξής: «**Έχοντες υπ' όψει την υπό των τεσσάρων Προστατίδων Δυνάμεων διατυπωθείσαν επιθυμίαν, όπως πρώτη φροντίς ημών είναι η εκ συμφώνου μετά της συνελεύσεως, εν τη οποία θα αντιπροσωπεύωνται πάντα τα στοιχεία του Κρητικού πληθυσμού, ίδρυσις συστήματος κυβερνήσεως αυτονόμου ικανής να ασφαλίση εν ίσω μέτρω τα τε πρόσωπα και τας περιουσίας καθώς και την ελευθέραν εξάσκησιν πάντων των θρησκειμάτων, Διορίζομεν επιτροπείαν, αποτελουμένην.....**»

ΕΤΟΣ Α.

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΤΗΣ
ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ПРОКНРУЕИУ

THE A. B. G. ΤΟΥ ΠΡΙΓΚΗΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΚΟΒΙΤΣ

Ἀποδεχθεὶς τὸν ὑπὸ τῆς Ρωσσίας, Ἀγγλίας, Ἰταλίας
καὶ Ἰταλίας διορισμὸν μου ὡς ἑαυτοῦ Ἀρμοστού τῆς
τονομίου πατρίδος σας καὶ τὴν ἐπιθυμίαν σας
ἀναλαμβάνω τὴν Κυβέρνησιν τῆς νήσου.

Βαθειαν ἔχω τὴν συναίσθησιν τῶν καθηκόντων μου καὶ πλῆρην τὴν συνείδησιν τῶν δυσχερειῶν τῆς ἀποστολῆς μου, ἰλλὰ πρωτίτως· σπριζομαι εἰς τὴν γιλοπατρίαν σου, ὅπου θυνῶ καὶ ἐκτελέσω τὸ εὐρωπαϊκὸν βούλευμα καὶ ἐκπληρώσω τὰς ἐνάγκας·

καὶ ἐκτελέψωσιν τὰς ἐπιτάγας·

Θα καταβάλωσι πᾶσαν προσπάθειαν ὑπὲρ τῆς εὐημερίας σου, θὰ φροντίσωσι νὰ διοικηθῇτε καλῶς, δικαίως καὶ ἀμειβόμενως, θὰ ἀποκτήσῃτε ἀνεξαρρέτως ἀσφάλειαν καὶ ἀληθῆ εὐεutheriam, ἣν ἐγγυᾶται μόνον τὸ κράτος τῶν νόμων καὶ τοῖς θεσμοῖς λυσιτελεῖς.

Πίπειθα, ὅτι ἡ ἡσθε φιλόνομοι, ὅα πειθαρχῆτι· εἰ
τὰς ἀρχὰς τὰς ἐπιστατρωμέναις τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων
θὰ λημονήσητε· τὰς ἐκ τοῦ παρελθόντος διαμῆχο· σα
καί, ἀδίκαιτως· φιλῆ· καὶ ὁρκοκυμάτων, ὅα συνιδῶ
πτε· εἰ εἰσὶν ὅς· τῶν καὶ τοῦ παρελθόντος· πτε· εἰ

ἄνθρωποι ἐν εἰρήνῃ ὡς τεκνία κοινῇ φιλοστοργου πατρὶδος.
 Ἄνευ πᾶν ὄρων τούτων, ἀνευ πλήρους ἐσωτερικῆς
 ἀσφαλείας καὶ τάξεως, ἀνευ διαλλαγῆς καὶ εἰρήνης ἐν ὁ-
 ἡμῶν δυνατόν νὰ ὀργανωθῇ βιοικησαὶ ἀνάλογος πρὸς τὰ
 ἀνάγκας, τὰ μέσα καὶ τὴν κατάστασιν τοῦ τόπου συνε-
 πῶς νὰ συνταχθῇ καὶ νὰ ἐνυμνηθῇ ἡ Κρῖσις.

Ἐπικαλοῦμαι τὴν συνδρομὴν πάντων ὑπὲρ τοῦ κινεοῦ καλοῦ καὶ ὅν ἀμφιβάλλω, ὅτι διὰ τῆς εὐλοπαρίας; αὐτὸ ἀποδείξτε τὴν Κρήτην εὐνομομένην, εὐήμερῶσα καὶ παράγοντα προϊόντα, καὶ ὅτι θὰ ἐξαπαλίσσητε τὴν πο-
 λίτικην ὑπερστέφοντες, πῶς Μονάρχῃ ἀντιτάσσοντες.

Κρητες! Είθε ο Θεός νά εὐλογήσῃ τὰς ὑπὲρ τῆς εὐ-
μερίας σας καὶ τῆς πληρώσεως τῶν δικαίων πόθων σα-
κοινὰς προσπάθειάς μας.

Ἐν Χανίοις τῇ 9 Δεκεμβρίου 1898.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Δ Ι Λ Τ Α Γ Μ Α

ἡ ἀναστάσις Ἑλλησπορίας πρὸς παρυσιν
αὐχλὸν τοῦ Πολυέματος.

ΕΙΣ ΗΡΗΚΗΝ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΑΒΟΣ
"Επικυρος / Αρμεστικής εν Ειρήνη

“Ἐχόντες ὑπ’ ὅψει τὴν ὑπό τῶν τεσσάρων προστάσεων
ἐκινῶμεν διατυπωθεῖσαν ἐπιθυμίαν ὅπως πρώτη φροντίς
μὴν ᾗ ἡ ἐξ συμφωνίας μετὰ τῆς Συνελεύσεως ἐκ τῆ ὁ-
μιλίας διὰ ἀντιπροσωπεύοντα πάντα τὰ στοιχεῖα τοῦ ἑλ-
ληνικοῦ πληθυσμοῦ ἱδρυσίαν συστήματα Κυβερνήσεως αὐ-
τονομίῳ, ἑκταῖν· ὃ ἐξαρτῶν ἐν τῷ μετῆρ τὰ ἐκ πο-
σὶν καὶ τὰς περιστάσεις καθὼς καὶ τὴν ἐλευθέραν εἰσάγη-
σιν πάντων τῶν ὀρθοκρυμμάτων, ἀποφασίζομεν καὶ δια-
τάσσομεν.

Διπρόθετοι Έπιτάφιακοι ἀποτελούμενοι ἐν τῶν Ἰωαν. ἀποστόλων ὡς προέβαν καὶ τῶν μετὰ τὸν Ἐλευθερίου Βασιλέων, Κωνστ. Φωχῆ, Μιχαὴλ Πλοκάκη, Μεχρήν Βενιζέλου, Νεαυτὴ Φωφουράκη, Καρ. Πουλοῦρη, Φρανζήλ Πανταζάκη, Μαν. Κουτούρη, Βασ. Ζαχ. Ζαχαριάδου, Γεωργ. Πάριση, Ἀλλ. Βελέκη, Ἀντωνίου Αὐτρίφου, ἀποτ. ἀνδρονόμων Χάλας Σουλκιανῆ καὶ Νικολ. Παπαδόπουλ. ἡ τίς οὐ ἀντελήλυθα γὰρ ἀποκηρύχσει ἐν συνειδήσει μοί' Ἠλίαν τὰ πρῶ; ἐκτείνε! τοὺς αὐτῶν κομπο ἀναγὰρα νοσηστέον, ὥστε ταύτα ἐλπιθῶσι πρὸς ὀφείτῃν καὶ ἐπιθήσῃν ἐνόντων τῆς πρὸς ταῦτο αὐτοῦ λυθισσόμενης Συνελεύσεως.

ἐν τῷ μεταξὺ. Ἡμεῖς θέλομεν μεριμνήσει διὰ τῆς ἀρω-
γῆς τῶν Διεθῶν, στρατιωτικῶν Ἀρχῶν πρὸς τήρησιν τῆς
ἀξέως, συμπληρώσιν τοῦ αἰσῶς χωροβντοῦ ἀφοπλισμοῦ,
αἰτιολόγησιν τῶν προσφύγων καὶ διαργάνωσιν χωροφυ-
ακῆς, ἱκανῆς; νὰ ἀναλάβῃ τὴν φρουρῆσιν τοῦ τόπου καὶ
τῆς ἡουσίας αὐτοῦ.

Ἐν Χανίοις τῇ 25 Δεκεμβρίου 1898.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Η επιτροπή για τη σύνταξη του σχεδίου Συντάγματος, που ορίστηκε με τον παραπάνω τρόπο, είναι δεκαεξαμελής με πρόεδρο τον σπουδαίο ευπατριδή Ιωάννη Σφακιανάκη και μέλη τους Ελ. Βενιζέλο, Κων/νο Φούμη, Μίνωα Ησυχάκη, Μεχμέτ Πετεινάκη, Νεσίμ Φουρφουράκη, Μανούσο Κούντουρο, Χαρ. Πολυγεώργη, Φραντζή Φραντζεσκάκη, Εμμ. Ζαχαράκη, Στυλ. Φωτάκη, Αλή Βεϊσάκη, Αντ. Χατζηδάκη, Δαυίδ Ξανθουδίδη, Χασάν Σκυλιανάκη και Νικόλαο Γιαμαλάκη. Στη σύνθεσή της αντιπροσωπεύονται αναλογικά και τα δύο θρησκευόμενα (χριστιανικό-μουσουλμανικό) καθώς και τα γεωγραφικά διαμερίσματα του νησιού.

Απο αριστερά: Ε. Βενιζέλος,
Ι. Σφακιανάκης, Ν. Γιαμαλάκης
Ορθιοι οι: Ε. Ζαχαράκης,
Γ. Μυλωνογιαννάκης και
Α. Χατζηδάκης

Η επιτροπή επιδίδεται με μεγάλη ταχύτητα και εργατικότητα στο έργο της, όπως μαρτυρεί ο αριθμός των 24 πολύωρων συνεδριάσεων που πραγματοποίησε σε ένα περίπου μήνα από τις 31/12/1898 μέχρι τις 29/1/1899 οπότε παράδωσε το σχέδιό της στον Πρίγκιπα Γεώργιο. Από την ανάγνωση των πρακτικών των συνεδριάσεων της προκύπτει η σοβαρότητα των εργασιών, το υψηλό επίπεδο του διαλόγου καθώς και η διάθεση των μελών να διαφωνούν με τον Πρίγκιπα, όποτε έκριναν αναγκαίο. Ας αναφέρουμε ένα παράδειγμα: Κατά τη διάρκεια των συζητήσεων ο Πρίγκιπας υπέβαλε γραπτή πρόταση ζητώντας να απαγορευτεί με συνταγματική διάταξη η εισαγωγή ξένων εφημερίδων «εμπεριεχουσών δημοσιεύματα επιβλαβή εις τα συμφέροντα της πολιτείας». Τα μέλη όμως της επιτροπής, διαβλέποντας τους κινδύνους που θα περιέκλειε

μια τέτοια ανελεύθερη και δυσφημιστική για την κρητική πολιτεία διάταξη, απέκρουσαν την ηγεμονική πρόταση με την ακόλουθη αιτιολογία : «**Η επιτροπεία φρονεί ότι το ημέτερον Σύνταγμα σκοπόν έχει να κανονίση τα αφορώντα την Κρητικήν Πολιτείαν. Δεν κρίνει δε αναγκαίον να τεθώσιν εν αυτώ και αι διατάξεις αι αφορώσαι τα μέτρα τα οποία η ημετέρα πολιτεία θα δικαιούται να λαμβάνη δια παν ό,τι γενόμενον εν τη αλλοδαπή ήθελε θεωρήση επιβλαβές δια τα συμφέροντά της**». Είναι εύκολο να μαντέψει κανείς το δάκτυλο που βρίσκεται πίσω από αυτή την περίτεχνη διατύπωση: Πρόκειται φυσικά για τον ανατέλλοντα αστέρα της Κρήτης, τον Ελευθέριο Βενιζέλο, η συμμετοχή του οποίου, τόσο στην επιτροπή σχεδίου όσο και στη Συντακτική Συνέλευση που ψήφισε το σχέδιο αυτό, υπήρξε πολυτιμότητα.

Με διάταγμα εξάλλου του Υπατου Αρμοστή της 9/1/1899 προκηρύσσονται εκλογές για την ανάδειξη των μελών της Συντακτικής Συνέλευσης. Στο διάταγμα αυτό καθορίζεται ο αριθμός των πληρεξουσίων (βουλευτών) σε 138 χριστιανούς και 50 μουσουλμάνους. Επίσης προσδιορίζονται η ημέρα διεξαγωγής των εκλογών (24/1/1899), τα προσόντα των εκλογίμων και των εκλογέων, οι εκλογικές περιφέρειες και το εκλογικό σύστημα (αναλογικό). Με επόμενα διατάγματά του ο Γεώργιος συγκαλεί τα εκλεγμένα μέλη της Συνέλευσης στις 8/2/1899 και ανακηρύσσει τους βουλευτές ανά εκλογική περιφέρεια. Σύμφωνα με την ανακήρυξη αυτή στο Ηράκλειο εκλέγονται οι: Ιωάννης Σφακιανάκης, Αντ.Μιχελιδάκης, Αντ. Χατζηδάκης, Ιωάννης Βογιατζάκης, Εμμ. Καστρινογιαννάκης και Γεώργιος Μαρκατάτος. Η πρώτη Εθνοσυνέλευση των Κρητών αρχίζει τις συνεδριάσεις της στις 8/2/1899 με εκλογή προεδρείου και ψήφιση του κανονισμού εργασιών της. Πρόεδρος της Συνέλευσης εκλέγεται ο βουλευτής Ηρακλείου Ιωάννης Σφακιανάκης.

Η Συνέλευση περατώνει τις εργασίες της ταχύτατα στις 15/4/1899 ύστερα από 26 συνολικά συνεδριάσεις και υποβάλλει το τελικό κείμενο στον Γεώργιο, που το επικυρώνει με διάταγμά του αμέσως την επομένη. Πριν την ψήφισή του εξάλλου το κείμενο του Συντάγματος έχει ήδη τεθεί υπ' όψη του Συμβουλίου των Πρεσβευτών των Προστάτιδων Δυνάμεων που εδρεύει στη Ρώμη. Το Συμβούλιο, εκτός από μερικές επουσιώδεις τροποποιήσεις στο κείμενο, επιφέρει και την ακόλουθη σημαντικότερη τροποποίηση: Στο αρχικό κείμενο του άρθρου 35 προβλεπόταν ότι: «**καθὴν περίπτωσιν το ηγεμονικόν αξίωμα μένει άνευ κατόχου την ηγεμονικήν**

εξουσίαν ασκεί το συμβούλιον του ηγεμόνος εν ονόματι του λαού και υπό ιδίαν ευθύνην, συγκαλεί δε εντός δύο μηνών το βραδύτερον την συνέλευσιν, όπως αυτή αποφασίση περί τε του προσώπου του ηγεμόνος και περί της αναθεωρήσεως των διατάξεων του συντάγματος, όσαι ήβελον κριθεί αναθεωρητέαι ένεκα της μεταβολής ταύτης» Οι πρέσβεις των μεγάλων δυνάμεων διαφωνούν με τη λύση αυτή και απαιτούν την κατάργηση του άρθρου με τη δικαιολογία ότι το δικαίωμα τούτο ανήκει επί του παρόντος στις μεγάλες δυνάμεις. Η Εθνοσυνέλευση αναγκάζεται εκ των πραγμάτων να δεχθεί την παρέμβαση αυτή. Διατυπώνει όμως εγγράφως «...την ζωηράν επιθυμίαν της, όπως κατά τον διορισμόν του Αρχηγού της Πολιτείας λαμβάνεται υπ'όψει και η γνώμη των Κρητών». Θεωρείται δε σημαντικώτατη η παρέμβαση αυτή στη διαμόρφωση του τελικού κειμένου του Συντάγματος, γιατί αποκαλύπτει την πραγματική μορφή του καθεστώτος της Κρητικής Πολιτείας ως ενός καθεστώτος περιορισμένης εθνικής και λαϊκής κυριαρχίας και αποδεικνύει ότι ο χαρακτηρισμός της περιόδου αυτής ως «Αυτονομίας» δεν ανταποκρινόταν πλήρως στην πραγματικότητα.

ΣΧΕΔΙΟΝ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ
(Ι.Α.Κ., Πρακτ. Δεκαεξ. Επιτροπ.)

Εξέδιδον Συνταγματος
τῆς
Κρητικῆς Πολιτείας.

Κεφ. Β'. - Δημόσιον Δίκαιον.

Άρθρ. 1. - Ὁ νόμος κρίνεται μεταπαρασκευαστικῶν νομοθέτων εἰσφέρει ἐν ἐξουσίᾳ αὐτοῦ τῶν Κρητικῶν καὶ τῶν εἰσφορῶν αὐτοῦ.

Άρθρ. 2. - Ὁ νόμος κρίνεται τῆς Κρητικῆς Πολιτείας εἰς ἀνασφαλιστικῶν οὐδ' αὐτῶν τρεῖς αὐτῶν εἰσφορῶν εἰς αὐτὸν.

Άρθρ. 3. - Ὁ νόμος κρίνεται τῆς Κρητικῆς Πολιτείας εἰς ἀνασφαλιστικῶν οὐδ' αὐτῶν τρεῖς αὐτῶν εἰσφορῶν εἰς αὐτὸν.

Άρθρ. 4. - Ὁ νόμος κρίνεται τῆς Κρητικῆς Πολιτείας εἰς ἀνασφαλιστικῶν οὐδ' αὐτῶν τρεῖς αὐτῶν εἰσφορῶν εἰς αὐτὸν.

Άρθρ. 5. - Ὁ νόμος κρίνεται τῆς Κρητικῆς Πολιτείας εἰς ἀνασφαλιστικῶν οὐδ' αὐτῶν τρεῖς αὐτῶν εἰσφορῶν εἰς αὐτὸν.

Άρθρ. 6. - Ὁ νόμος κρίνεται τῆς Κρητικῆς Πολιτείας εἰς ἀνασφαλιστικῶν οὐδ' αὐτῶν τρεῖς αὐτῶν εἰσφορῶν εἰς αὐτὸν.

Ο Πρωτότυπος

Ε. Β. Σ. Δ.

Το μέτρο

Ε. Β. Σ. Δ.

Μ. Β. Σ. Δ.

Ε. Β. Σ. Δ.

Ε. Β. Σ. Δ.

Ε. Β. Σ. Δ.

Ε. Β. Σ. Δ.

Ε. Β. Σ. Δ.

Ε. Β. Σ. Δ.

Ο Γραμματέας

Ε. Β. Σ. Δ.

ΜΟΡΦΗ & ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Α. Μορφή

Το κείμενο του πρώτου Συντάγματος της Κρητικής Πολιτείας αποτελείται από 114 άρθρα μοιρασμένα σε 12 κεφάλαια και διακρίνεται για την άψογη νομοτεχνική του διατύπωση. Η γλώσσα του βέβαια είναι εκείνη των νομικών κειμένων της εποχής (αρχαϊζουσα) και αποδεικνύει το υψηλό επίπεδο παιδείας των συντακτών του τόσο από την άποψη της χρήσης των γραμματικών και συντακτικών κανόνων όσο και από την άποψη της γνώσης δύσκολων νομικοπολιτικών εννοιών. Φανερό είναι εξάλλου η προσφυγή των συντακτών στα ελληνικά συντάγματα του 1864 κατά κύριο λόγο, αλλά και του 1844.

Β. Περιεχόμενο

1. Το Σύνταγμα απεικονίζει και τρόπον τινά κατοχυρώνει την υφιστάμενη πραγματικότητα ως προς το ποιός κυβερνά το νησί. Στο άρθρο 1 διακηρύσσεται ότι η νήσος Κρήτη αποτελεί εντελώς Αυτόνομον Πολιτείαν αλλά «κατά τους αποφασισθέντας υπό των τεσσάρων Δυνάμεων όρους». Απαγορεύεται βέβαια η διέλευση ή στάθμευση ξένου στρατού επί του κρητικού εδάφους αλλά «μετά την αναχώρηση των στρατών της «παρούσας κατοχής»» (άρθρο 4). Αντίβαρο στις μειωτικές της εθνικής κυριαρχίας διατάξεις αυτές αποτελεί η πρόβλεψη δημιουργίας πολιτοφυλακής και χωροφυλακής και η θέσπιση υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας (άρθρο 3).

2. Το Σύνταγμα προβλέπει ένα τύπο πολιτεύματος, που έχει εμφανείς ομοιότητες με εκείνο της συνταγματικής μοναρχίας, που ίσχυσε στην Ελλάδα από το 1844 μέχρι το 1864. Δεν προβλέπεται ρητά η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας σύμφωνα με την οποία όλες οι εξουσίες πηγάζουν από το λαό, αλλά αφήνονται μεγάλα περιθώρια αμφιβολίας ως προς το ποιός κυβερνά την Κρήτη, ο λαός ή ο Ηγεμόνας κατ' εντολήν των ξένων; Δεν ορίζεται σύμφωνα με το Σύνταγμα, αναλόγως προς τα ισχύοντα στην Ελλάδα, ότι ο ηγεμόνας «ηγεμονεύει αλλά δεν κυβερνά» ούτε ορίζεται ότι ο λαός είναι το ανώτατο όργανο της πολιτείας και ο ηγεμόνας απλώς ο ανώτατος άρχων. Κατά λογική ακολουθία ο συνταγματικός νομοθέτης παραλείπει να θεσπίσει το τεκμήριο της αρμοδιότητας υπέρ του λαού που αποδεικνύει πέρα από κάθε αμφιβολία την αναγνώριση της αρχής της λαϊκής κυριαρχίας. Βέβαια σύμφωνα με το άρθρο 100 του Συντάγματος η αναθεωρητική διαδικασία κινείται χωρίς τη σύμπραξη του ηγεμόνα με αποκλεισμό των διοριζομένων από αυτόν βουλευτών. Θα μπορούσε λοιπόν να υποστηριχθεί ότι το πολίτευμα ρέπει στο σημείο αυτό προς τον τύπο της βασιλευομένης δημοκρατίας, πράγμα που επιτρέπει στον Νικόλαο Ν.Σαρίπολο να υποστηρίξει ότι το εν λόγω πολίτευμα είναι τελικά ανάλογο του κρατούντος στην Ελλάδα πολιτεύματος της «Βασιλικής Δημοκρατίας» (βλ. Ν.Ν.Σαρίπολου «Το Κρητικό Συνταγματικόν Δίκαιον», Αθήνα 1902 σελ 6.) Μετά από τα παραπάνω θα ήταν υπερβολικό να αναμένει κανείς ότι ένα τέτοιο κείμενο θα αναγνώριζε τον κοινοβουλευτισμό, που είχε αποδεχθεί η Ελλάδα εθιμικά ήδη από το 1875, σύμφωνα με τον οποίο η κυβέρνηση πρέπει να στηρίζεται στην «**δεδηλωμένη**», δηλαδή στην εκφρασμένη θέληση της πλειοψηφίας της Βουλής.

Είναι θετικό βέβαια ότι το κρητικό σύνταγμα του 1899 υιοθετεί σύστημα διάκρισης των εξουσιών κατά το γαλλικό πρότυπο. Όμως οι εξουσίες αυτές σε τελευταία ανάλυση συγκεντρώνονται στα χέρια ενός προσώπου άπειρου και εξ ιδιοσυγκρασίας και οικογενειακής αγωγής επιρρεπούς στον αυταρχισμό.

ΑΝΩΤΕΡΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ
ΤΗΣ ΑΕΚΑΙΟΣΦΥΝΙΣ

Ἐν Χάλιζα τῇ 1 Ἰουλίου 1899

A. S. H. 1876
A. S. H. 806

$$H_{\gamma, \alpha} = \alpha \tau E(x \alpha; \gamma, t, \alpha, \tau \omega) - E(y, \tau \omega)$$

Köster, D., Köster, H.

№. ноз. 786
1899.

As above & v^e 25^e d. Decr 1814 &
1908 Expense upon repair & mending
of furniture & ornaments in the
West. Hall. Repaired & S. F. & m^o
on 17th Nov. 1814. 1908.

Expizha 2020
 221910 2020
 2020 2020
 2020 2020
 2020 2020

D'En'ien Tunesche Lighozos

1. *Quadr. K. Bumpus*

10 Upper West
 5 N. W. Ave
 New York

Χειρόγραφη επιστολή του Ελευθερίου Βενιζέλου ως Συμβούλου (υπουργού)
Δικαιοσύνης της Κρητικής Πολιτείας προς τον Εισαγγελέα Εφετών

3. Ο κατάλογος των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων, που αναγνωρίζονται ως αξία προστασίας στο κείμενο του Συντάγματος, είναι μακρύς και ουσιώδης. Σε μερικές περιπτώσεις η προοδευτικότητα του συνταγματικού νομοθέτη εντυπωσιάζει, ενώ σε άλλες εισάγονται τέτοιοι περιορισμοί ώστε τελικά να αναιρείται η ουσία του δικαιώματος. Ας αναφέρουμε μερικά παραδείγματα: Στο άρθρο 10 αναγνωρίζεται η ελευθερία του καθενός να πρεσβεύει όποιο θρήσκευμα προτιμά, ενώ παράλληλα απαγορεύεται ο προσηλυτισμός. Ο νομοθέτης όμως κρίνει ανα-

γκαίο να προσθέσει σ' αυτήν την γενικόλογη διατύπωση τη διευκρίνιση ότι η απαγόρευση του προσηλυτισμού «δεν πρέπει να χρησιμεύσει ως πρόφασις όπως περιορίζεται παρ'ανόμως η ελευθερία ατόμων ομολογούντων δημοσία οιονδήποτε θρήσκειμα». Και παρακάτω : «η διαφορά του θρησκειώματος ουδόλως επηρεάζει την κτήσιν ή απώλειαν ή την άσκησιν οιονδήποτε προσωπικού ή εμπραγμάτου δικαιώματος ...» (άρθρο 10). Αντίθετα στα άρθρα 22 και 23, όπου διακηρύσσεται το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης και ειδικότερα σ'ό,τι αφορά την ελευθερία του τύπου, εισάγονται περιορισμοί που αποδυναμώνουν το δικαίωμα αυτό. Π.χ: για την έκδοση εφημερίδας ή περιοδικού απαιτείται άδεια της εκτελεστικής αρχής και, σε περίπτωση που το έντυπο περιέχει πολιτική ύλη, ο εκδότης του «πρέπει να παράσχη αξιόχρεον εγγύησιν 2.000 δραχμών προς πληρωμήν των ενδεχομένων χρηματικών ποινών και αποζημιώσεων» Μολονότι δε η λογοκρισία γενικά απαγορεύεται, επιτρέπεται η κατάσχεση εντύπων για λόγους τόσο αόριστα διατυπωμένους ώστε ο κίνδυνος της κατάσχεσης, όπως θα αποδειχθεί αργότερα στην πράξη, να ελλοχεύει ανά πάσα στιγμή. Ένας τέτοιος λόγος, που να δικαιολογεί κατάσχεση, είναι ο προβλεπόμενος στο άρθρο 23 σύμφωνα με τον οποίο η κατάσχεση επιτρέπεται «εάν δια των δημοσιευμάτων παράγεται επικίνδυνος ερεθισμός μεταξύ των κατοίκων δυνάμενος να χαλαρώση την δημοσίαν τάξιν.»

4. Το μέγα μειονέκτημα όμως του συνταγματικού αυτού κειμένου, που θα αποδειχθεί μοιραίο στα αμέσως επόμενα χρόνια, είναι **η χωρίς προηγούμενο συγκέντρωση όλων σχεδόν των εξουσιών σε ένα πρόσωπο, τον ηγεμόνα**. Στο κεφάλαιο Β του Συντάγματος και κάτω από τον υπότιτλο «περί του ηγεμόνος» στα άρθρα 28-36 διατυπώνονται τα αφορούμενα την εξουσία του με τρόπο εύγλωττο και σαφή. Εκτός από την αναγνώρισή του ως ανωτάτου άρχοντα,, πράγμα που συνηθίζεται ακόμη και σε δημοκρατικά συντάγματα, στον ηγεμόνα αναγνωρίζεται εξαιρετικά το δικαίωμα να προβαίνει σε πράξεις χωρίς την προσυπογραφή του αρμο-

δίου συμβούλου, όπως ονομάζεται ο υπουργός. «Τοιαύτη προσυπογραφή δεν απαιτείται δια την εγκαθίδρυσιν του μητροπολίτου και των επισκόπων, δια τον διορισμόν των προσθέτων μελών της Βουλής ουδέ δια τον διορισμόν ή την παύσιν των καδήδων και μουφτίδων, των συμβούλων του ηγεμόνος, του προέδρου και εισαγγελέως των εφετών και των νομαρχών.» Επίσης του αναγνωρίζεται το δικαίωμα να διορίζει κατά την απόλυτη προσωπική του κρίση 10 βουλευτές «εκ των επί χρηστότητι και πείρα διακρινομένων πολιτών». Και για να μείνει εντελώς στο απυρόβλητο ψηφίζεται καθ' υπόδειξιν των ξένων προστατών το άρθρο 35, σύμφωνα με το οποίο «πάσα απόφασις της συνελεύσεως αφορώσα το πρόσωπον του ηγεμόνος λαμβάνεται δια πλειονοψηφίας των 2/3 και δια φανεράς ψηφοφορίας». Το άρθρο 36 τέλος καθορίζει το ύψος της ετήσιας χορηγίας του ηγεμόνα στο ποσό των 200.000 δραχμών. Το τι σημαίνει το ποσό αυτό μπορεί εύκολα να το φανταστεί κανείς, αν λάβει υπόψη ότι η βουλευτική αποζημίωση για κάθε συνεδρίαση της Βουλής ήταν 10 δραχμές.

5. Αντίθετα προς τα παραπάνω, οι αρμοδιότητες, που αναγνωρίζονται στην Κρητική Βουλή, είναι πολύ περιορισμένες. Δεν κατοχυρώνεται συνταγματική δυνατότητα ελέγχου της εκτελεστικής εξουσίας. Αλλά και στο καθαρά νομοθετικό της έργο η Βουλή «συμμερίζει την νομοθετικήν εξουσίαν μετά του ηγεμόνος» (άρθρο 37), ο οποίος διαθέτει το πανίσχυρο όπλο της αρνησικυρίας, της άρνησης δηλαδή να κυρώσει τις αποφάσεις της. Ασφυκτικά περιορισμένος όμως είναι και ο χρόνος λειτουργίας της Βουλής. «Οι βουλευταί εκλέγονται ή διορίζονται κατά διετίαν ή δε βουλή συνέρχεται εις τακτικήν σύνοδον **άπαξ** εντός της διετίας» (άρθρο 46). Και πόση προβλέπεται να είναι η διάρκεια της συνόδου; «Η διάρκεια της τακτικής συνόδου της Βουλής είναι δίμηνος» Και ακόμη χειρότερα: «Ληξιάσης της συνόδου ο βουλευτής αποβάλλει την ιδιότητα και τον τίτλον του βουλευτού» (άρθρο 47).

*Γ*ια την παραχώρηση τόσο μεγάλων εξουσιών στον πρίγκιπα δύο μόνο εξηγήσεις είναι νοητές: Η πρώτη συνδέεται με την ισχυρή παρέμβαση των Προστάτιδων Δυνάμεων στη διαδικασία ψήφησης του Συντάγματος και η δεύτερη πρέπει να αποδοθεί στην καλή πίστη των μελών της επιτροπής σχεδίου και της Εθνοσυνέλευσης προς το πρόσωπο του Γεωργίου. Ο Γεώργιος όμως πρόδωσε την εμπιστοσύνη αυτή και, εκμεταλλευόμενος το διεθνή παράγοντα και τα συνταγματικά του πρόνομια, επιδόθηκε σε μια πολιτική άκρατου αυταρχισμού, χωρίς να λογαριάσει την αντίδραση ενός λαού συνηθισμένου σε αγώνες για την Ελευθερία. Εξάλλου κατά του πρίγκιπα από πολύ ενωρίς είχε αρχίσει να σωρεύεται έντονη δυσαρέσκεια για τον αδέξιο τρόπο με τον οποίο προωθούσε τον υπέρτατο στόχο της Ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα. Τη γενικευμένη αυτή δυσαρέσκεια ανέλαβε να εκφράσει ο Ελευθέριος Βενιζέλος, που ήλθε σε ανοικτή ρήξη με τον Γεώργιο με αποτέλεσμα να απολυθεί από την κυβέρνηση, στην οποία μετείχε ως υπουργός Δικαιοσύνης, **«επειδή όλως αναρμοδίως υπεστήριξε και δημοσία εξέθηκε γνώμας επί σπουδαιοτάτου ζητήματος του τόπου αντιθέτως προς το Ημέτερον φρόνημα και την εντολήν Ημών»**

Οι εξελίξεις που ακολούθησαν υπήρξαν ραγδαίες και οδήγησαν την Κρητική Βουλή στην απόφαση να αναθεωρήσει το πρώτο Σύνταγμά της (1/9/1905) και να εξαναγκάσει σε παραίτηση τον ηγεμόνα της. Η Β' Συντακτική Συνέλευση των Κρητών ψήφισε το δεύτερο και τελευταίο Σύνταγμα της Κρητικής Πολιτείας, που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της στις 8/2/1907. Το νέο Σύνταγμα θα είναι πιο δημοκρατικό και πιο λειτουργικό, γιατί αναγνωρίζει τη λαϊκή κυριαρχία και τον κοινοβουλευτισμό κατά το πρότυπο του Ελληνικού Συντάγματος. Θα σταθεί μάλιστα και πιο τυχερό γιατί θα επιτρέψει στην Κρητική Πολιτεία με ηγεμόνα πλέον το συνετό Έλληνα πολιτικό Αλέξανδρο Ζαΐμη να συνεχίσει φυσιολογικά και χωρίς κλυδωνισμούς το βίο της ίσαμε την Ενωσή της Κρήτης με την Ελλάδα (1913).

